SLUČAJ FRANAK PRED SUDOM EUROPSKE UNIJE

Srđan Kalebota, odvjetnik

Zagreb, prosinac 2020.

Ova radionica provodi se u sklopu projekta Udruge Franak „Sve što potrošači moraju znati o svojim pravima – Slučaj Franak“, uz financijsku podršku Grada Zagreba

---

T E M E:

- *O Sudu EU i prethodnom postupku*
- *Postupci pred Sudom EU vezani za slučaj Franak*
- *Posljedice postupka pred Sudom EU u tekućim parnicama*
- *Tko ima pravo na tužbu*
- *Zastara*
- *Aktualna sudska praksa pred Sudom EU - potrošači*

O Sudu EU i prethodnom postupku

- Institucija Europske unije
- Sud ograničenih nadležnosti
- Ugovor o Europskoj uniji, Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UEU, UFEU), čl. 19. UEU, čl. 251. i dalje

Nadležnosti:

1. Nadzor država članica (povredbeni postupak)
2. Nadzor institucija (valjanosti akata)
3. Prethodni postupak

SUD EU

Opći Sud i Europski sud

Nacionalni sudovi

USTROJSTVO SUDA

- Statut suda
- Suci i nezavisni odvjetnici
- 27 sudaca (po jedan sudac iz svake države članice) - 6 godina
- 11 nezavisnih odvjetnika – 6 godina
- Pisana faza – Usmena faza
- Oznake predmeta C-BROJ/GODINA, ECLI:EU:C:2019:819
- Odluke u vijeću ili sudac pojedinac iznimno (15-5-3)

Postupak pred Sudom

Sudac izvjestitelj i nezavisni odvjetnik

PISANA FAZA

1. Očitovanja
2. Sažetak – Glavna skupština

USMENA FAZA

1. Predstavljanje predmeta
2. Mišljenje NO
3. Presuda

<table>
<tr><td colspan="3">Postupak pred Sudom</td></tr>
<tr><td>Izravne tužbe i žalbe</td><td></td><td>Prethodna pitanja</td></tr>
<tr><td colspan="3">Pisani dio postupka</td></tr>
<tr><td>Tužba

Dostava tužbe tuženiku od strane tajništva

Obavijest o tužbi u Službenom listu Europske unije (serija C)

[Privremene mjere]

[Intervencija]

Odgovor na tužbu/odgovor na žalbu

[Prigovor nedopuštenosti]

[Replika i odgovor na repliku]</td><td>[Zahtjev za besplatnu pravnu pomoć]

Određivanje suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika</td><td>Odluka nacionalnog suda o postavljanju prethodnog pitanja

Prijevod na ostale službene jezike Europske unije

Obavijest o prethodnim pitanjima u Službenom listu Europske unije (serija C)

Obavještavanje stranaka u postupku, država članica, institucija Unije, država EGP-a i nadzornog tijela EFTA-e

Pisana očitovanja stranaka, država i institucija</td></tr>
<tr><td colspan="3">Sudac izvjestitelj priprema prethodni izvještaj

Opća sjednica sudaca i nezavisnih odvjetnika

Dodjela predmeta sudskom vijeću
[Mjere izvođenja dokaza]</td></tr>
<tr><td colspan="3">Usmeni dio postupka</td></tr>
<tr><td colspan="3">[Mišljenje nezavisnog odvjetnika]

Vijećanje sudaca

PRESUDA</td></tr>
</table>

Članak 267. UFEU

Sud Europske unije nadležan je donositi prethodne odluke o:

(a) ***interpretaciji*** *Ugovora;*

(b) ***valjanosti*** *i interpretaciji akata institucija, tijela, ureda ili agencija Unije.*

Kad se takvo pitanje postavi pred bilo kojim sudom države članice taj sud ***može****, ako smatra da mu je odluka o pitanju nužna da bi presudio, zatražiti od Suda da o tome odluči.*

*Kad se bilo koje takvo pitanje postavi u predmetu koji teče pred sudom države članice protiv čijih odluka nema pravnog lijeka temeljem nacionalnog prava, taj sud **mora** podnijeti stvar Sudu.*

Ako se takvo pitanje postavi u predmetu koji teče pred sudom države članice u vezi s osobom u pritvoru, Sud Europske unije postupat će u najkraćem mogućem vremenu.

PITANJA POSTAVLJA:

1) Sud niže instance

2) Sud zadnje instance (*Acte Claire*, 283/81 CILIFIT)

A) povreda Komisija B) tužba za naknadu štete

PRETHODNI POSTUPAK

- Komunikacija
- Tumačenje
- Odgovor na konkretan predmet
- Učinak ex tunc - Učinak erga omnes (66,127 i 128/79, Salumi)
- Odgovornost država za štetu (C-46 i 48/93, Brasserie/Factorame)
- Ista pitanja (28-30/62, Da Costa)
- Poslovnik suda

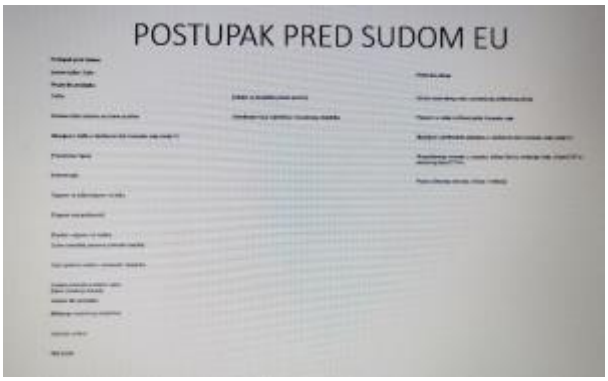

Postupci pred sudom EU vezani za slučaj franak

- C-474/20, VSRH
- C-567/20, OGS u Zagrebu

- **C-474/20, VSRH**

1)Treba li Direktivu 93/13 o nepoštenim uvjetima o potrošačkim ugovorima tumačiti na način da se njezine odredbe primjenjuju na ugovor o kreditu koji je sklopljen prije pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, ali koji je konvertiran nakon pristupanja Uniji na temelju zakona koji je Republika Hrvatska donijela nakon stupanja u članstvo Europske unije te, s tim u vezi, ima li nadležnosti Suda Europske unije za odgovaranje na drugo pitanje?

Ako je odgovor na prvo pitanje potvrdan, postavlja se sljedeće pitanje:

2)Treba li članak 6. stavak 1. Direktive 93/13 o nepoštenim uvjetima o potrošačkim ugovorima tumačiti na način da mu se **protivi nacionalni propis**, poput posebnog zakona iz glavnog postupka – ZID ZPK 2015 – Zakon o konverziji, koji s jedne strane, prisilnom odredbom obvezuje pružatelja usluga ponuditi potrošaču sklapanje dodatka ugovora o kreditu na način propisan tim zakonom, a kojim dodatkom se pojedine ugovorne odredbe, koje su u trenutku stupanja na snagu tog zakona (odredba o jednostranoj izmjeni kamatne stope) ili kasnije (odredba o valutnoj klauzuli u CHF) sudskom odlukom utvrđene ništetnima, **zamjenjuju valjanim ugovornim odredbama na način kao da je među strankama otpočetka bilo ugovoreno ono što je ugovoreno dodatkom**, a čime se **osigurava valjanost ugovora**, dok se, s druge strane, potrošaču koji je dobrovoljno prihvatio sklapanje dodatka, uplate izvršene po osnovi nepoštenih ugovornih odredbi iskorištavaju za namirenje njegovih obveza koje proizlaze iz odredbi valjanog dodatka, uz sporazum o **raspolaganju eventualnom preplatom ili vraćanjem uplata potrošaču** onda kad preplata premašuje zbroj anuiteta prema novom otplatnom planu, sve na način kako je to predviđeno tim zakonom?

- **C-567/20, OGS ZG**

1) Treba li odredbu čl. 6. stavak 1. Direktive 93/13 o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima, kako je protumačena u sudskoj praksi Suda, posebice u predmetu C-118/17, Dunai, tumačiti na način da se zakonodavnom intervencijom u odnose između potrošača, korisnika kredita i banke, **ne može uskratiti pravo potrošača** da sudski **osporavaju** odredbe originalnog ugovora ili na zakonu uspostavljenog dodatka ugovora, kako bi ostvarili **pravo na povrat sve koristi** koju je banka neopravdano stekla na njihovu štetu zbog nepoštenih ugovornih odredbi, kada su, temeljem zakonodavne intervencije, u izmjenu originalnog ugovornog odnosa stupili dobrovoljno, a temeljem zakonske obveze nametnute bankama da im takvu mogućnost ponude, a ne izravno temeljem interventnog zakona, kao što su bile okolnosti u predmetu Dunai?

2) Ako je odgovor na prvo pitanje **potvrdan**, je li nacionalni sud koji odlučuje u postupku između dvaju pojedinaca – korisnika kredita i banke, koji ne može odredbe nacionalnog zakona, Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju, kako ga je protumačio Vrhovni sud, protumačiti u skladu sa zahtjevima Direktive 93/13, ovlašten i/ili obvezan temeljem te Direktive i članka 38. i 47. Povelje EU o temeljnim pravima, izostaviti iz primjene taj nacionalni zakon, kako ga je protumačio Vrhovni sud države?

Posljedice postupka pred sudom EU u tekućim parnicama

Zakon o parničnom postupku

Članak 213.

Sud će prekid postupka odrediti i ako je:

1) odlučio da sam ne rješava o prethodnom pitanju (članak 12.),

2) odlučio podnijeti zahtjev Sudu Europske unije o tumačenju

Ugovorā Europske unije te valjanosti i tumačenju akata institucija, tijela, ureda ili agencija Europske unije.

Zaključci VSRH, posl. br. Su IV – 308/2020, 5. studenog 2020.:

Da li postoji mogućnost da se primjenom članka 213. stavak 1. točka 2. ZPP odredi prekid postupka u predmetima u kojima je predmet spora zahtjev potrošača za isplatu nakon što je među strankama zaključen dodatak ugovora o kreditu u skladu s odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju ("Narodne novine" br. 102/15.), obzirom da je VSRH u predmetu Rev-1042/2017 podnio Sudu Europske unije zahtjev za prethodnu odluku.

Prvostupanjski sud može primjenom čl. 213. st. 1. toč. 2. Zakona o parničnom postupku odrediti prekid postupka i u predmetima u kojima je predmet spora zahtjev potrošača za isplatu nakon što je među strankama zaključen dodatak ugovora o kreditu u skladu s odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju („Narodne novine“ br. 102/15), a nakon što je Vrhovni sud u predmetu Rev-1042/17 podnio zahtjev za prethodnu odluku Sudu Europske unije.

Tko ima pravo na tužbu

1. Promjene kamatnih stopa odlukama banke
2. Valuta CHF
3. Ulazna naknada
4. Izlazna naknada
5. Promjene marže
6. Nepridržavanje valjanih ugovornih odredbi

Zastara

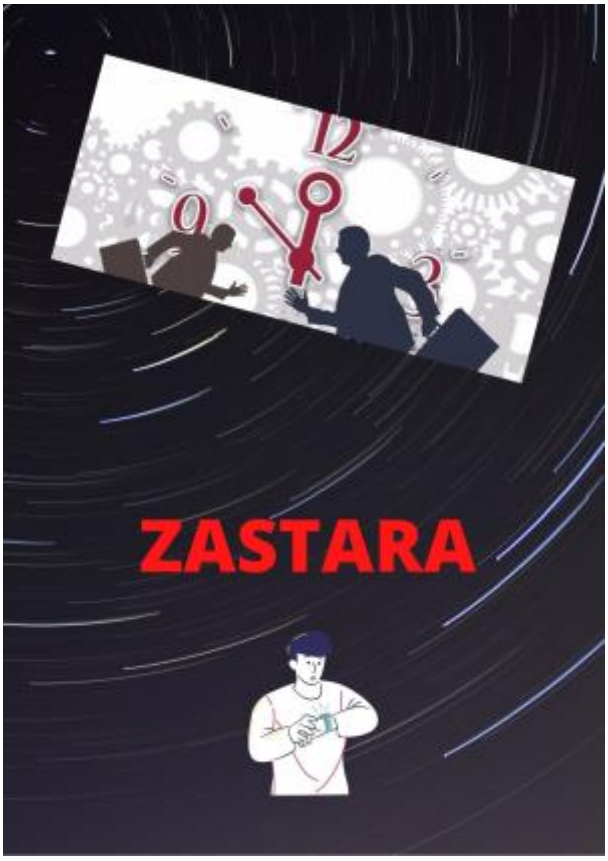

Pravno shvaćanje sjednice Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 30. siječnja 2020.

"Zastarni rok u slučaju restitucijskog zahtjeva prema kojem su ugovorne strane dužne vratiti jedna drugoj sve ono što su primile na temelju ništetnog ugovora, odnosno u slučaju zahtjeva iz članka 323. stavak 1. ZOO/05. (članak 104. stavak 1. ZOO/91.) kao posljedice utvrđenja ništetnosti ugovora, počinje teći od dana pravomoćnosti sudske odluke kojom je utvrđena ili na drugi način ustanovljena ništetnost ugovora."

Aktualna sudska praksa pred sudom EU - potrošači

- C-118/17, Dunai – zakonska intervencija
- C-452/18, Ibercaja Banco – dobrovoljni sporazum
- C-774/19, Personal Exchange International Limited – potrošač
- C-269/19, Banca B. S.A. – metoda ocjene nepoštenosti
- C-84/19, C-222/19, C-252/19, Profi Credit Polska - naknada

C-84/19, C-222/19, C-252/19, PROFI CREDIT POLSKA - NAKNADA

C-269/19, Banca B. S.A. – metoda ocjene nepoštenosti

C-774/19, Personal Exchange International Limited – potrošač

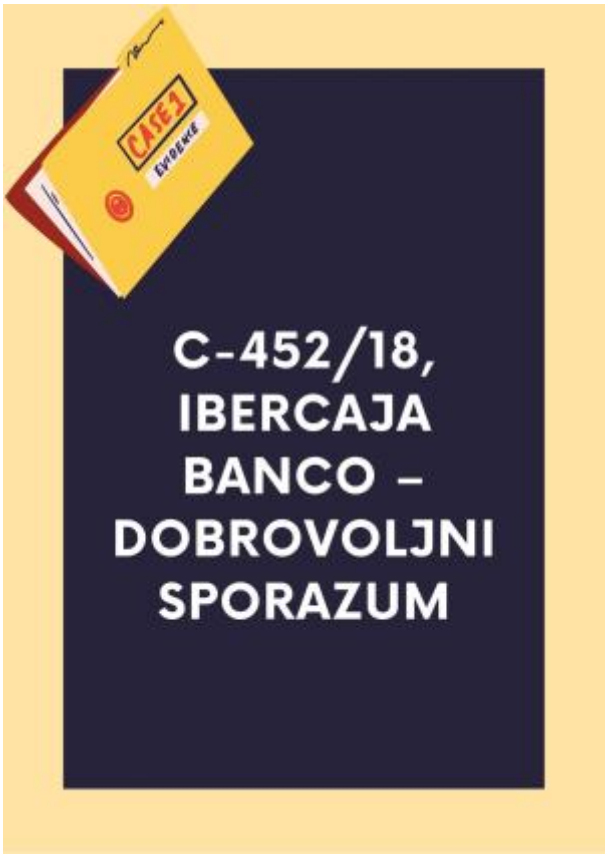

C-452/18, IBERCAJA BANCO – DOBROVOLJNI SPORAZUM

- ***C-118/17, Dunai – zakonska intervencija***

45. Slijedi da se nacionalni zakon, koji suca pred kojim se vodi postupak spre čava da prihvati zahtjev za poništenje ugovora o zajmu koji se temelji na nepoštenosti ugovorne odredbe o te čajnoj razlici, poput one u glavnom postupku, ne protivi članku 6. stavku 1. Direktive 93/13, pod uvjetom da utvrđenje nepoštenosti takve odredbe omogućava ponovno uspostaviti pravnu i činjeničnu situaciju u kojoj bi se potrošač nalazio da ta nepoštena odredba nije postojala.

- ***C-452/18, Ibercaja Banco – dobrovoljni sporazum***

77. Iz prethodnih razmatranja proizlazi da na treće i peto postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 3. stavak 1. Direktive 93/13, u vezi s točkom 1. podtočkom (q) njezina Priloga, kao i njezin članak 6. stavak 1. treba tumačiti na način da:

– odredba sadržana u ugovoru koji su sklopili prodavatelj robe ili pružatelj usluga i potrošač kako bi razriješili postojeći spor, a kojom se potrošač odriče isticanja pred nacionalnim sudom zahtjeva koje bi mogao istaknuti da nema te odredbe, može se smatrati „nepoštenom”, osobito ako navedeni potrošač nije mogao raspolagati relevantnim informacijama koje bi mu omogućile shvaćanje pravnih posljedica koje za njega iz te odredbe proizlaze;

– tog potrošača ne obvezuje odredba kojom se on u budućim sporovima odriče podnošenja sudskih tužbi utemeljenih na pravima koja izvodi iz Direktive 93/13.

- ***C-774/19, Personal Exchange International Limited – potrošač***

38. U tom pogledu, Sud je pojasnio da je pojam „potrošač” u smislu članka 15. stavka 1. Uredbe br. 44/2001, koji se definira kao suprotnost pojmu „gospodarski subjekt”, objektivne prirode i ne ovisi o

stvarnom znanju i informiranosti dotične osobe (vidjeti u tom smislu presudu od 25. siječnja 2018., Schrems, C-498/16, EU:C:2018:37, t. 39. i navedenu sudsku praksu).

- ***C-269/19, Banca B.S.A. – metoda ocjene nepoštenosti***

UKLANJANJE NO BEZ IZMJENE

A) UGOVOR MOŽE OPSTATI

B) UGOVOR NE MOŽE OPSTATI

DISPOZITIVNA ODREDBA - NU NEPOVOLJAN ZA POTROŠAČA

- ***C-84/19, C-222/19, C-252/19, Profi Credit Polska – naknada***

86. S obzirom na prethodna razmatranja, na drugo i treće pitanje u predmetu C-84/19 valja odgovoriti da članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da odredbe ugovora o potrošačkom kreditu kojima se na teret potrošača stavljaju troškovi različiti od povrata kredita u obliku glavnice i kamata nisu obuhvaćene iznimkama predviđenima tom odredbom ako se tim odredbama ne predviđa ni priroda tih troškova ni usluga koje se njima plaćaju te ako su sastavljene na način da kod potrošača stvaraju zabunu kad je riječ o njegovim obvezama i ekonomskim posljedicama tih odredbi, što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.

Hvala na pozornosti!

Projekt je sufinanciran iz proračuna Grada Zagreba

Prezentaciju pripremio i prezentirao za Udrugu Franak: SRĐAN KALEBOTA, ODVJETNIK

Sadržaj ovoga dokumenta u isključivoj je odgovornosti Udruge Franak, i ni pod kojim se uvjetima ne može smatrati kao odraz stajališta Grada Zagreba.